

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ОБМЕЖЕННЯ ВІЛЬНОГО ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Сучасний етап розвитку національної держави та спрямованість уніфікації чинного законодавства України до світових стандартів та стандартів Європейського союзу, зумовлюють забезпечення максимально допустимого рівня прозорості діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Одним із елементів вказаного принципу є надання вільного доступу громадян до інформації зібраної вказаними публічними суб'єктами в ході виконання функцій покладених державною. При цьому до такої інформації було віднесено не тільки відомості про те чим займаються ті або інші органи державної влади та місцевого самоврядування, але й віднесено відомості які містять персональні дані фізичних осіб і які стали відомі переліченим суб'єктам в силу вимог чинного законодавства України.

На нашу думку не є доцільним надавати вільний доступ до інформації та відомостей які централізовано були зібрані органами державної влади та місцевого самоврядування не встановлюючи при цьому якихось правових механізмів захисту власника такої інформації від її самовільного неконтрольованого поширення та централізованого накопичення тими суб'єктами які не мають права цього робити, або ж з метою забезпечення захисту прав і законних інтересів їх власника коли існує реальна загроза та можливість їх порушення іншими суб'єктами.

Відповідно до Закону України «Про інформацію», за змістом інформація може поділятися на невизначену кількість різноманітних видів. Це інформація про фізичну особу (персональні дані), довідково-енциклопедичного характеру, про стан довкілля (екологічна інформація), про товар (роботу, послугу), науково-технічна, податкова, правова, статистична, соціологічна та інші види. Спеціальними законами щодо окремих видів інформації за змістом можуть встановлюватися спеціальні правові режими

такої інформації. Прикладами є, зокрема, пер-ональні дані, статистична, екологічна інформація. За рівнем доступу публічна інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію із обмеженим доступом, а остання, в свою чергу, на конфіденційну, таємну і службову. Разом з тим, належність інформації до певного виду інформації за змістом, не визначає наперед безумовного віднесення такої інформації до категорії відкритої чи інформації із обмеженим доступом. Не всі персональні дані є конфіденційною інформацією, і не вся екологічна інформація є відкритою, а статистична — службовою інформацією. Наприклад, закон встановлює загальне правило, за яким екологічна інформація не може бути віднесена до інформації із обмеженим доступом. Разом з тим, закон передбачає і виключення із цього правила (наприклад інформація про місце розташування військових об'єктів може бути обмежена у доступі) [1].

В той же час Закон України «Про доступ до публічної інформації», визначає, що публічна інформація це це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом [2].

В юридичній науці, інформацію яка міститься в системі Інтернет, наділяють наступними 1) обмін інформацією відбувається в електронній цифровій формі, що у зв'язку з можливою легкістю й оперативністю створення, поширення, модифікації або знищення інформації, зумовлює виникнення проблем щодо забезпечення доказування і, відповідно, – умови для об'єктивного ускладнення захисту прав та інтересів осіб; 2) створення й розвиток інформаційних ресурсів та систем у мережі Інтернет і поширення інформації відбуваються винятково в рамках узгоджених міжнародних технічних стандартів і протоколів, що визначає високу значимість технічних норм для характеру відносин та їх регулювання; 3) в силу існуючого рівня

технологій обмін інформацією може відбуватися в режимі реального часу (без помітної часової затримки для суб'єктів відносин); 4) у мережі Інтернет прийнята єдина система адресації ресурсів і систем, тому будь-яка особа з будь-якої точки мережі має однакову технічну можливість доступу до інформації та її поширення; 5) суб'єктами суспільних відносин, що виникають у зв'язку з використанням мережі Інтернет, виступають не тільки особи, з волі яких поширюється й споживається та або інша інформація, а й особи, які володіють інформаційними ресурсами, системами, мережами електрозв'язку, якими відбувається інформаційний обмін. Таким чином наявність організаційно-технічних можливостей впливати на характер цих відносин визначає актуальну для мережі Інтернет проблему відповідальності інформаційних провайдерів (посередників); 6) наявність широких можливостей і затребуваності механізмів саморегулювання, коли власники інформаційних ресурсів і систем мають можливість оперативно визначати обсяг інформації та контролювати обмін нею; 7) суб'єкти відносин взаємовіддалені в просторі, в результаті чого виникає проблема визначення юрисдикції регулювання відносин з боку різних держав і адміністративно-територіальних утворень [3,120-124].

Всі перелічені ознаки дозволяють вказати на те, що будь-яка інформація яка викладена в мережу Інтернет набуває ознак специфічного виду інформації із особливим вільним режимом доступу. Системний аналіз положень актів чинного законодавства України дозволяє встановити, що до цих відомостей вже потрапили дані про майновий стан всіх без виключення громадян України, іноземців, осіб без громадянства, які стали власниками нерухомого майна, транспортних засобів чи ведуть господарську діяльність на території України.

Але що робити тим особам поширення відомостей про яких, через існуючу систему доступу до публічної інформації у формі відкритих даних, гарантовано нанесе шкоду їх правам і законним інтересам чи дозволить отримати про них ти відомості які можуть поставити під загрозу їх життя чи

здоров'я? На це запитання чинне законодавства України не надає конкретної відповіді. Якихось правових механізмів захисту для особи – не передбачено. На нашу думку така ситуація не відповідає загальним засадам діяльності демократичної держави та має бути змінена шляхом внесення змін до відповідних нормативно-правових актів. Найбільш доцільним вбачається визначити наступні ключові моменти механізму засекречення публічної інформації:

1) закріпити право особи, яка має бажання засекретити відомості відносно себе у тому чи іншому реєстрі публічної інформації у формі відкритих даних;

2) визначити виключний перелік підстав, які надають право особі просити провести процедуру засекречення публічної інформації відносно себе;

3) передбачити судовий порядок розгляду заяви особи про засекречення публічної інформації у формі відкритих даних;

4) передбачити правовий механізм виконання розпорядниками публічної інформації у формі відкритих даних рішення суду про засекречення публічної інформації у формі відкритих даних щодо конкретної особи.

Ця процедура дозволить не тільки захиститись особі, персональні дін про яку внесено до реєстру публічної інформації у формі відкритих даних, але й захистити права і законні інтереси держави у розрізі виконання міжнародних зобов'язань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основні положення Закону України «Про доступ до публічної інформації» в контексті інформації про стан довкілля: посібник для суб'єктів владних повноважень на місцевому рівні / Алексєєва Є. А., - ТзОВ «Компанія „Манускрипт“, 2012 р. – 41 с./ Режим доступу: <http://access-info.org.ua/wp-content/uploads/2015/12/209.pdf>

2. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-IV / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 32, ст. 314;

3. Масова інформація в мережі інтернет: правові аспекти / Д. Козьяков / Вісник Національної академії прокуратури України, № 1, 2010 р. – с. 121-124.

Давидюк Олександр Миколайович – к.ю.н., доцент, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України